

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

4:de årg.

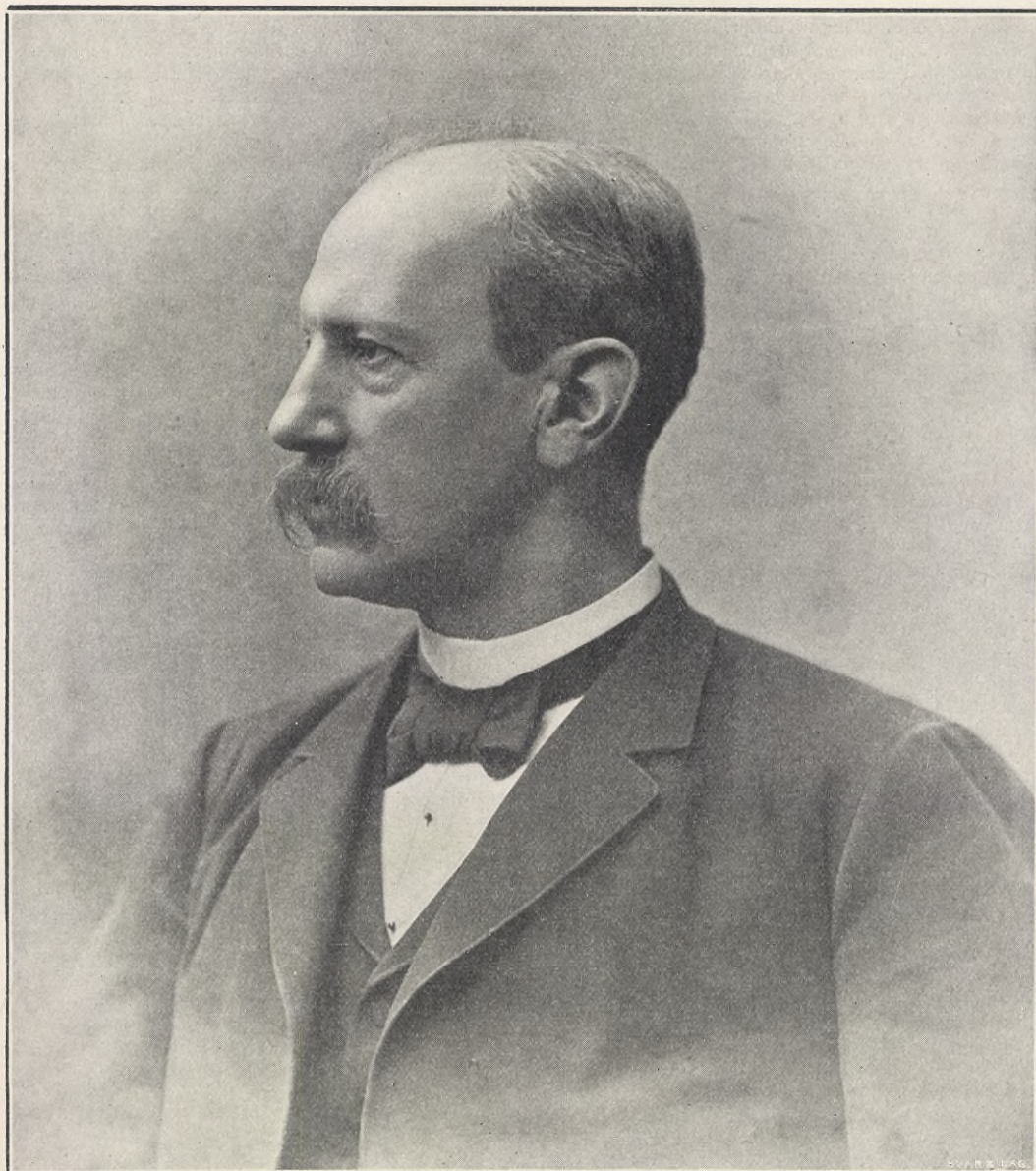
Den 30 November 1902.

N:o 9

Återgifvande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskild öfverenskommelse förbjudes.

INNEHÅLL: Oscar Montelius (med 1 porträtt). Bryggaremötet i Stockholm (med 1 illustration). Det nya sjömansläsrummet i Göteborg (med 1 illustration). För de nödlidande i Norrland (med 3 illustr.) Ur häfdernas kuriosa. IV. Små tids- och personhistoriska studier för HVAR 8 DAG af P. M. G. Plaisen för de senaste postränen (med 1 illustr.) En celebr svensk målare (med 2 illustr.) Konung Carlos af Portugal (med 1 porträtt). Friedrich Alfred Krupp † (med 1 porträtt). Från Ofotenbanans öppnande (med 2 illustr.) Rudolf Mawritz Klinckowström † (med 1 porträtt). Det stormiga parlamentet (med 8 porträtt). "Den röda kåpan" (med 2 illustr.) Veckans porträttgalleri (med 29 portr.) HVAR 8 DAGS novellblad XXIX: En äkta pärla. Utkast af Gösta G:ijer.

BONNIERS TRYCKERI AKTIEBOLAG. GÖTEBORG. 1902.

PROFESSOR OSCAR MONTELIUS.

OSCAR MONTELIUS.

Vi meddela i dag bilden af professor Oscar Montelius, närmast med anledning af de populära föreläsningar han under en följd af år hållit i Statens historiska museum, och hvilka han nu i och för utgifvandet af ett större vetenskapligt arbete kommer att afbryta under närmaste året för att därefter åter upptaga dem.

Det är sällan en märkesman inom sin vetenskap med en sådan entusiasm ägnar sig åt populariserandets svåra konst som professor Montelius, men han förenar i sig de sällsynta egenskaper, som tillåta honom att både utföra vidtgående och epokgörande undersökningar inom sin vetenskap och att sedan popularisera dessa och därunder fängsla och underhålla sitt auditorium. Också samlas alltid en talrik åhörarekrets, hvarhelst han än uppträder vare sig det är i Stockholm eller inom de rundt kring landet spridda föreläsningföreningarna, ja äfven i våra grannländer Finland och Norge har hans framställningskonst vunnit honom många vänner.

Det är en svår uppgift denna att popularisera en vetenskap; den lärde forskaren förrirar sig gärna in på obetydigheter och beniga detaljer, hvilka den stora allmänheten ej har förmåga att uppfatta, under det att den ytliga kännaren ofta under kåseriets lätta form gifver osanna och skefva bilder. Båda dessa blindskär seglar Montelius gladt förbi och de kulturhistoriska bilder han målar blifva ganska lifvande för åhörarna och för det mesta framställer han dem i en belysning eller ser dem från en synpunkt, som kommer en att tro, det man aldrig sett dem förr. Ja, få hafva väl inom vårt land gjort så mycket för att popularisera den kulturhistoriska forskningens resultat som han. Och det är ej blott som föreläsare, han arbetat för denna sak; en mängd uppsatser inom tidskrifter och kalendrar bära äfven vittnesbörd om denna hans iver att väcka till lif intresse för den kulturhistoriska forskningen.

Af hvilken betydelse hans verksamhet på detta område varit och är kan endast en eftervärld bedöma, men däremot kan man redan nu åtminstone delvis uppskatta den epokgörande insats, han gjort i utvecklingen af den arkeologiska vetenskapen, åt hvilken han ägnat sitt lif, utan att låta locka sig därifrån äfven af ganska förmånliga anbud från håll, där man velat profitera af hans rediga och klara tankegång samt stora energi.

När han begynte sina studier i den jämförande fornforskningen, som då ännu var en vetenskap i sin linda, hade han den turen eller skarpsyntheten att se, att för vetenskapens sunda utveckling var det nödvändigt att fastställa åldern på de olika föremål, med hvilka denna vetenskap arbetade. Att nå fram till säkra kronologiska bestämningar var således den uppgift den unge forskaren satte sig före, och under ett helt arbetsamt lif har han sträfvat med detta mål för ögonen. Först sedan kronologien är fastställd kan man med någon utsikt till framgång försöka lösa de etnografiska gåtor, på hvilka forntiden är så rik. Genom ett vidtomfattande studium af fornsaker, fyndgrupperingar och fyndförhållanden inom skilda länder, har han spunnit ett kronologiskt nät alltifrån Ultima Thule ut öfver hela Europa ända ned till de urgamla kulturområdena i Egypten och Asien. På detta vis lyckades det honom att för den nordiska forntiden bestämma åldern på föremål äfven från mycket aflägsna tider. Att han för detta

ändamål måste söka sig långt söderut beror därpå, att han för att få säkra utgångspunkter måste fram till de länder, som redan långt tillbaka i tiden hade en skriven historia såsom t. ex. Egypten.

Genom jämförande studier kan man sedermera bestämma, till hvilket kulturstadium vissa arter af fornsaker måste hänföras, och ju längre forskningen fortskrider desto säkrare och skarpare blifva konturerna på de kulturbilder, som uppdragas. Men för att ett dylikt kronologiskt nät skall blifva af något värde för tidsbestämningen af företeelser här uppe i Norden, kräves med nödvändighet att förhållandena inom det sydliga Europa skall vara till fullo utredda. Då detta ingalunda kan sägas vara förhållandet, såg sig Montelius nödsakad att själf taga i tu med detta jättearbete. Detta är orsaken hvarför en nordbo har ägnat så stor del af sin verksamhet åt studiet af ett så aflägsat lands forntid, som Italiens; på de där vunna resultaten hvilat den nordiska kronologien.

Dessa hans undersökningar hafva mynnat ut i ett stort anlagd verk öfver Italiens forntid alltifrån metallernas framträdande. (La civilisation primitive en Italie.) Detta arbete, som en gång fullbordadt, städe skall blifva en heder ej blott för författaren utan äfven för vårt land, börjades redan 1873. Den första delen utkom 1895 och på den andra börjar tryckningen innan detta årets slut. Arbetet är afsedt att omfatta tre delar och kommer färdigt att innehålla flera tusen illustrationer.

Den som ej är inne i dylika förhållanden anar knappt hvilket tålmod och energi ett dylikt, under årtal räckande arbete kräfver, och ej minst afsevärdt, hvilka kostnader det medför. Sammanräknar man de direkta och indirekta utgifterna, så pass dylika låta beräkna sig, får man för detta enda verk en summa som ej torde understiga 100,000 kronor.

Men detta arbete är långt ifrån det enda den flitige forskaren medhunnit; en lista på dem alla skulle blifva allt för lång; ett par af de mest bemärkta torde vara hans skildring af vårt lands forntid i första delen af illustrerad Sveriges historia, af hvilken en omarbetad upplaga inom kort utkommer, hans tidsbestämningar inom bronsåldern och hans Die Chronologie der ältesten Bronzezeit etc. Flera af hans arbeten ha blifvit öfversatta såväl till tyska, franska som engelska.

Han har äfven funnit tid till annan litterär verksamhet; så har han sedan 1875 varit redaktör för Svenska fornminnesföreningens tidskrift och sedan 1880 för den af Letterstedtska föreningen utgifna »Nordisk tidskrift».

Att en så mångsidig verksamhet och af en sådan betydenhet skulle inbringa Montelius många yttre tecken på erkännande är ju ganska naturligt. Också är han ledamot af flera akademier, såväl in- som utländska och ordensutmärkelser i mängd hafva fallit på hans lott, af hvilka den preussiska Pour le mérite torde vara den värdefullaste, emedan af denna endast kan finnas 20 utländska ledamöter och då räknas alla tyska rikets stater utom Preussen för utlandet.

Professor Montelius är född i Stockholm den 9 september 1843.

Foto. Thorncliff, Stockholm

Klubb: Kem. A.-B. Pent. Silfverparre, Sthlm—Gbg.

DEN STORA BANKETTEN Å GRAND HOTELL.

Svenska Bryggareföreningen hade nyligen anordnat ett extra allmänt möte, besökt af flere hundra deitigare, med anledning af maltdryck-beskattningsfrågan, som nu synes mogen att öfvergå på realitetens område, detta till följd af statens på grund af försvarets stärkande ökade skattebehof. Som bekant, har en maltdrycksskattekomité varit tillsatt, och

det var dess betänkande, som kritiserades. Mötet afslöts med en middag å Grand Hôtel, hvarifrån vi återgifva en vällyckad bild. Bland de närvarande namnteckna vi redaktör Björklund, (som å bilden synes hålla tal), till vänster om honom professor Struve från Berlin, konsul Svalander, Göteborg, öfverståhållaren, professor Klason, generaldirektör Almén.

DET NYA SJÖMANSLÄSRUMMET I GÖTEBORG.

Pastor V. Bengtson.

Klubb: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre, Sthlm—Gbg.

Per Wieselgrens idé att genom läsrum erbjuda sjöfolk under vistelse i land förströelse som motvikt emot allehanda frestelser har i Göteborg gått en rask utveckling till mötes, och tack vare pastor *Valdus Bengtsons* arbete för den goda saken har ett i allo förträffligt läsrum kunnat där inrättas. Vi meddela en bild af läsrummet och dess befrämjare i hopp om att därmed möjligen väcka intresse å andra orter, där dylika läsrum för sjömän skulle kunna anordnas.

FÖR DE NÖDLIDANDE I NORRLAND.

FRÅN BAZAREN I VÄSTERVIK.

Flerstädes i vårt land ha anordnats soiréer och bazarer till förmån för de nödlidande i Norrland, och ha vi från tvänne håll valt några bilder som säkerligen skola tilltala våra läsare. Resultatet af dessa och öfriga bazarer har tvifvelsutän varit mycket tillfredsställande liksom förvisso ock anordningarne.

Som ett apropos förtjänar omnämnas att en del damer i Kristiania, för hvilka fru statsminister Blehr satt sig i spetsen, börjat en insamling för de nödlidande i Norrbotten. Insamlingen har beslutits under tacksam erinring om de stora och talrika bidrag, som från svensk sida kommo Norge till del efter olyckorna vid Titran och Værdalen. Äfven å andra platser i Norge söker man insamla medel för samma ändamål. Å svensk sida skall

Foto. Eriksén, Västervik.

HELIGA BIRGITTA OCH VADSTENANUNNOR.

EBBA BRAHE.

man icke underlåta att värdera detta vackra drag af norsk medkänsla.

FRÅN BAZAREN I YSTAD.

Foto. Marcus, Ystad.

EN CHARMANT ROCOCO-TABLÅ.

Kilich: Kem. A.-B. Hengt Skåfersparre, Sthlm.—(189.

UR HÄFDERNAS KURIOSA.

Små tids- och personhistoriska studier för HVAR 8 DAG af P. M. G.

IV. »KONUNG JÖRGEN I AF ISLAND».

Det hade varit vår afsikt att med vårt galteri af historiska äfventyrare och äfventyrerskor införlifva äfven bilden af den bekante »konung Teodor I af Corsica» — alias tyske friherren Teodor Anton von Neuhoff, som för oss svenskar kan ha bland annat det säregna intresset, att han under Karl XII:s sista lefnadsår vistades här i Sverige, utgörande en bland den brokiga äfventyrrarhop, som då fylkade sig kring konungen. Ja, den blifvande »konungen af Corsica» skall vid denna tid till och med hafva idkat studier vid Lunds universitet — hittills för visso af dess alumner den ende, som vunnit en konungakrona...

Ostridigt hör också Teodors af Corsica bild med bland »häfdernas kurios», och vi skola också ha honom i minnet. Men vi komma å propos honom att tänka på, det vi i själfva verket ha en annan »ö-konung för en dag», som måste anses så att säga stå oss betydligt närmare. Och det är den äfventyrliga personlighet, hvars namn läses häröfvan.

Liksom vid öfvergången mellan 16- och 1700-talen böljorna gingo höga så godt som allestädes i vår världsdel, så att svallvågor nådde också vår nord, — så äfven vid det nästa sekelskiftet, då »den stora revolutionen» följdes af de napoléonska omhålfningarne. Det låg så att säga äfventyr, äfventyrelust i luften — den kajsersliga uppkomlingen på Bourbonernas urgamla tron kom allt att synas möjligt!

Så fick också Island sin specielle äfventyrare, sin förste »egne» konung, hans majestät Jörgen I.

Det vill säga: han plägar så kallas. Men i själfva verket hafva vi, såsom nedan skall visas, ej kunnat finna något spår till, att han verkligen tillagt sig konungatiteln. Men i alla händelser styrde han några månader såsom »protector» (se nedan) den gamla sago-ön, och då han i sina »förordningar» skref sig helt majestätiskt WI samt beseglade dem med sitt »signe» o. s. v., är det ju verkligen möjligt, att han tänkt sig, det den af honom behåddade »nationalförsamlingen» skulle välja honom till konung. Nu slöts hans korta storhets saga redan innan någon nationalförsamling hunnit samlas, så att »häfdernas kurios» kom ej att riktas med en ny, en isländsk, parodi på kajsarskroningen i Notre-Dame — i stil med den ungefär samtida kajsarskroningen på Haiti...

Fru Cecilia Holmberg-Bååth har i sin vackra sagosamling »I häfdernas hall» gifvit en poetiskt mycket tilltalande, men tyvärr föga trogen teckning af »konung Jörgen I» och den säregna episod i Islands krönika, som är förbunden med hans namn. Också med hänsyn därtill kan det kanske för en och annan ha litet intresse att erfara, hvad som är historiskt visst i fråga om besagde äfventyrare, — äfven om därigenom hans äfventyrbild skulle mista en del af sin glans... Härtill kommer, att uppgifterna i våra vanliga uppslagsböcker i fråga om »konung» Jörgen ej äro fullt korrekta; så t. ex. heter det i »Nordisk Familjebok», att han efter det isländska äfventyret af engelsmännen deporterades till Australien, — men detta skedde först 15 år senare, och under den mellanliggande tiden hade han t. o. m. stått i den engelska regeringens tjänst.

Men nu till själfva den lilla skildringen.

Vår Jörgen var en infödd Köbenhavnspojke och tillhörde en hederlig och framstående borgarfamilj, som inom sitt traditionella yrke — urmakeriet — fick betydelse ej blott för Danmark utan (särskildt genom Jörgens äldre bror och genom ett par brorsöner) nära nog vann världsrykte. Föräldrarna voro »Hof-urmager» Jörgen Jürgensen (född 1745, död 1811) och den af Hans Kristian Andersen så vackert skildrade Anna Jürgensen (f. Bruun). Fadern öppnade egen affär 1781, först i liten skala, men fyra år senare började han med offentligt understöd verka för upparbetandet af en verklig urmakare-industri i Danmark. Affären fick europeiskt rykte under hans son Urban J. (1776—1830, bekant äfven som lärdom astronom) och sonsöner Louis Urban (död 1867) och Jules Frederik (i Schweitz; död 1877).

Jörgen var fyra år yngre än den nämnde Urban och föddes den 7 april 1780. Det visade sig snart, att det ej var att tänka på att låta honom, i likhet med bröderna Urban och Frederik, träda in i faderns yrke; lifvet på verkstaden var icke för honom. Han behöfde en vidare horisont — som han sökte och fann på sjön; stormens hvinande var honom angenämare än urens enformiga och närvretande tik-tak.

Såsom sjöman kom han snart att gå i engelsk tjänst, då ju England på den tiden kanske än mer än nu var enarådande på hafven. Till hemlandet återkom han först 1806, således vid sex och tjuu års ålder. Den stora Jürgensenska urfabriken var belägen i Hvalsø vid Roskilde, och antagligen har Jörgen nu tillbrakt några månader därstädes, alldestund han icke tyckes ha befunnit sig i Köpenhamn under det ryktbara bombardemanget 1807.

Sistnämnda händelse hade emellertid så till vida inverkan på hans öde, att han kort därefter infann sig i hufvudstaden och utan svårighet utverkade sig danskt »kaparebref», naturligtvis först och främst riktadt emot de förhålliga engelsmännen. Den nye kaparkaptens första tåg blef emellertid ej af lång varaktighet. Hans fartyg råkade i mars 1808 i strid med en engelsman, och striden slöt med att Jürgensen måste stryka flagg och gifva sig med skepp och besättning. Från danskt håll har påståtts (och insinueras ännu så sent som i det f. n. under utgifning varande »Danskt Biografisk Lexikon»), att Jürgensen redan vid denna tid skulle ha spelt förrådare mot sitt fosterland; striden mot engelsmännen skall nämligen ha varit i själfva verket blott låtsad, och Jürgensen redan på förhand beslutat att söka sin lycka i det mäktiga England, såsom erbjudande vida större resurser och utsikter för hans äregirighet.

Äfven om vi ej kunna finna denna hypotes fullt bevisad (eller ens trolig), medge vi, att den kunnat vinna någon sannolikhet genom den relativa frihet, som snart tillstoddes Jürgensen. Han fick på sitt hedersord att ej lämna landet gå fritt omkring i London. Och såsom vi skola få se, mötte det snart ej heller någon svårighet för honom att ånyo gå till sjös.

Då gällde hans färd emellertid ej fäderneslandet, för hvilket han verkligen från denna tid ej tyckes ha hyst några varmare känslor. — I London hade han blifvit bekant med en engelsk köpman vid namn Phelps, som af någon anledning kommit att rikta sina blickar mot Island. Som bekant var all handel på denna då synnerligen olyckliga ö monopoliserad för danskars räkning, — hvilket för ön naturligtvis var dubbelt hårdt, då danska skepp vid

denna tid knappt vågade visa sig på hafven på grund af kriget med England. Och det var med hänsyn härtill, som den nämnde London-köpmannen räknat ut, att det kanske kunde vara en fördelaktig spekulation att sända en skeppslast lifsmedel och andra handelsvaror till den öfvergifna ön.

Det torde knappt behöfva sägas, att detta var ett företag alldeles i Jörgen Jürgensens smak, — kanske tänkte han redan nu på möjliga äfventyrliga, och följaktligen för honom lockande följder, af det samma. Alltnog: våren 1809 seglade han och Phelps till Island (utan att någon engelsk myndighet tyckes ha lagt några hinder i vägen) med ett litet, men väl lastadt fartyg. Men — de förbjödos att sälja sina varor! Guvernören greve Trampe, som tyckes

den. Jürgensen hade med sig utom Phelps en kaparekapten Lixton, men de tyckas ha låtit honom helt och hållet taga ledningen.

Och nu blef det »annat ljud i skällan». Med en »lifvakt» af ett dussin oförfärade sjögastar infann sig Jörgen Jürgensen hos hans höggrefliga »excellens, som nödgades att låta internera sig som fånge ombord å skeppet. Själf förde Jörgen med kraftig hand tyglarne. I Reykiavik och dess omnåjd lät han ofördröjligen kungöra, att det danska väldet vore slut, och danska lagar och förordningar afskaffade. Alla danska ämbetsmän entledigades, och nya utnämndes.

Då samtidigt för billiga priser de medförda förråden försåldes till de nödlidande isländingarne, är

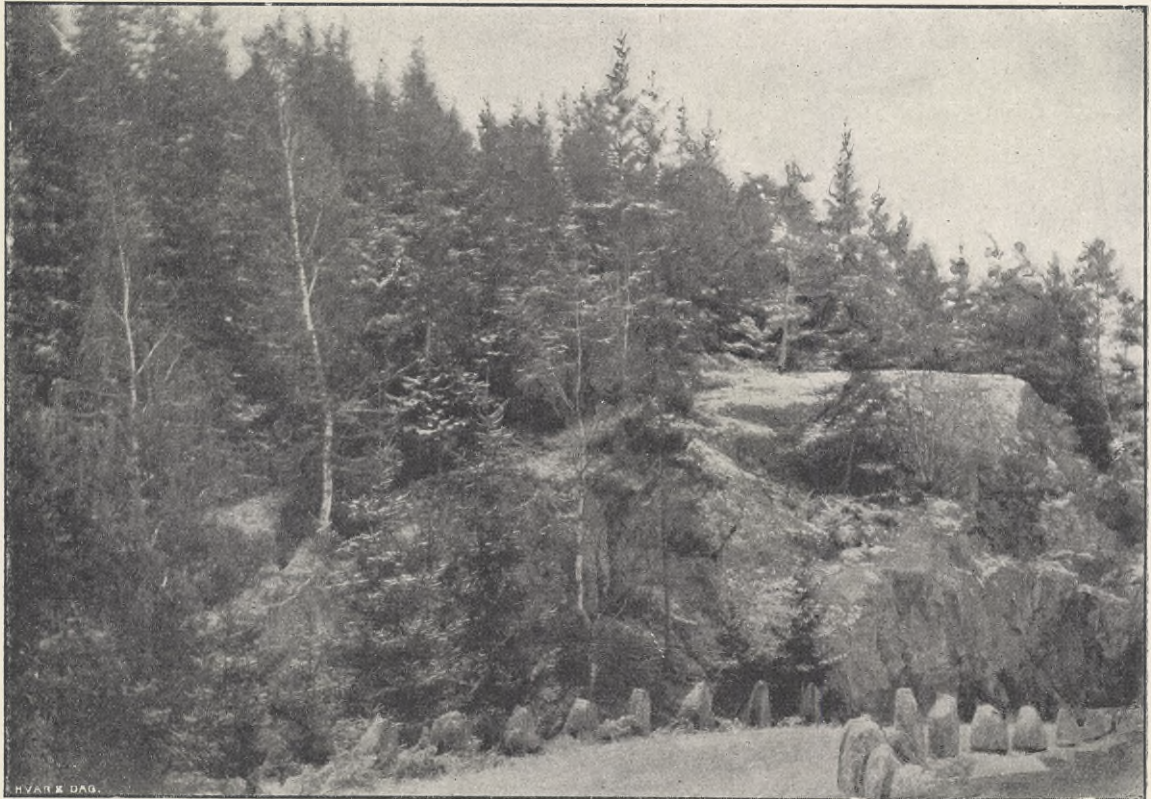

Foto. André, Strömstad.

Kliché + Kem. A.-B. Benzt Nilveensparre Sthlm.—Glg.

DE SENASTE POSTRÅNEN: BÄRBY SKOG DÄR DET ANDRA POSTRÅNET ÄGDE RUM.

Under senare tider har vid tvänne olika tillfällen posten nattetid rånats under vägen mellan Strömstad och Kornsjö i Norge. Andra gången skedde det vid det ställe vår bild återgifver, och som ligger å norsk sida nära gränsen. Man har redan uppdagat att rånaren är postköraren. Beloppet rör sig omkring 1700 kronor. (Fotografien är tagen af för H. S. D. speciellt utsänd fotograf.)

ha varit en trånghjärtad och bornerad man, förklarade sig trots den på ön rådande nöden ärna strånge- ligen upprätthålla det kongl. danska förbudet mot all handel med engelsmännen.

För tillfället var det ingen annan råd än att lyda — och återvända. Men förvisso mögnade redan nu hos Jürgensen det beslut, som han ett par månader senare verkligen utförde.

Midsommardagen samma år (1809) visade sig ånyo ett skepp med engelsk flagg samt fördt af Jürgensen utanför Reykiaviks hamn. Men nu var det ett helt annat fartyg: ett gammalt örlogsfartyg, som man lyckats komma öfver gud vete hvar — bestyckadt med ett anseeligt antal kanoner, som från skeppets breddside hotade den försvarslösa sta-

det ej att undra på, att de ej gjorde något motstånd — oafsedt att ön var alldeles blottad på militäriskt försvar. Man tog saken passivt och vändade lugnt på, att saken skulle på ett eller annat sätt afvecklas.

Detta skedde förr, än man kanske trott. Men under tiden »regerade» vår Jörgen nitiskt och kraftigt, samt ej utan duglighet. I en utfärdad proklamation förklarade han sig såsom »Protector» öfvertaga öns styrelse, till dess en nationalförsamling hunne sammankallas. Vi ha redan nämnt, att han i denna proklamation kallade sig helt majestätiskt: »Wi», men vi hafva icke funnit något bevis för, att han, såsom det påståtts, verkligen kallat sig konung. I sigillet står »I. I.», hvilket man sä-

kerligen med orätt uttydt som »Jörgen I», istället för den naturligaste förklaringen: »Jörgen Jürgensen.»

Sedan den nye »protectorn» satt i gång arbetet på uppförande af försöksningar vid Reykiavik, begaf han sig ut på en »eriksgata» kring ön. Öfverallt höll han råfäst med ämbetsmännen, lät presterna från predikstolen kungöra den skeddade »regemensförändringen» — och vände så tillbaka till sin lilla hufvudstad.

Men ack! redan på långt håll kunde han skönja, att hans väldes dagar redan voro räknade. Från greve Trampes förra residens svajade nu ånyo Dannebrogen — och icke Islands af honom, Jörgen Jürgensen, »stadfästade» flagga med stockfiskarne i blått fält. Och han behöfde ej se långt för att lära sig förklaringen till det skeddade. I hamnen låg vid sidan af hans och Phelps skepp ännu ett annat, ett engelskt krigsskepp.

Detta senare hade några dagar förut lupit in i hamnen och med förvåning erfarit Phelps' och Jürgensens tilltag att på egen hand, utan vederbörligt tillstånd och kaparebref, under engelsk flagga eröfra åt sig en egen fristad. Visserligen rådde krigstillstånd mellan England och Danmark — men detta var dock något för starkt.

Så slöts »Jörgen I:s» korta regering. Han måste gifva sig för öfvermakten och såsom fånge gå ombord å Phelps' fartyg, som nu fick annan besättning. Visserligen hade han den trösten, att äfven greve Trampe fick, såsom fånge ombord å det andra fartyget, göra sällskap till England, — men det var ju en klen tröst. Jörgen Jürgensen hedrade sig emellertid under färden genom den raskhet och det mod, som han visade, då det engelska krigsfartyget af någon anledning råkade i brand. De, som störtat honom, fingo — äfven greve Trampe — nu honom att tacka för sina lifs räddning.

Möjligen hade han denna vackra handling att tacka för, att straffet för hans djärfva företag ej

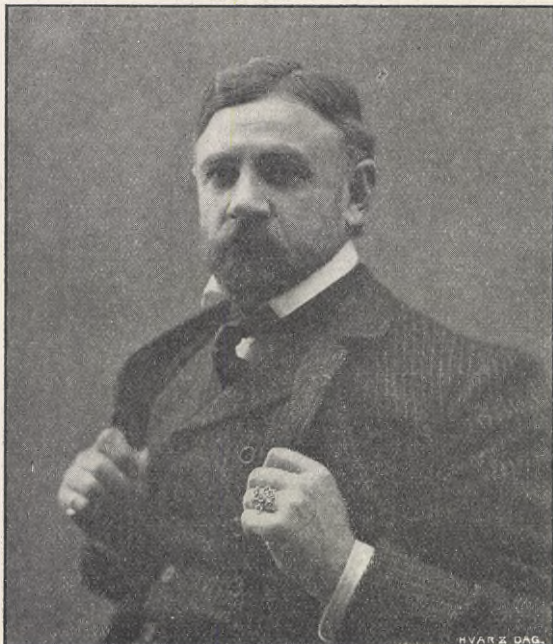
blef mer än ett års fängelse. Men fängelsetiden blef för honom olycksbringande genom att han därunder skall ha lärt sig att spela — och från den tiden sjönk han snart till en vanlig yrkesspelares nivå. Sedan han så spelat bort allt, som han ägde, fick han tillbringa ett par år i gäldstugan — där han blef kamrat med bland annat Smollet, som skildrat honom i en af sina romaner.

Ännu måtte han emellertid haft vänner, ty han blef utlöst ur fängelset, och åren 1815—17 finna vi honom till och med såsom en slags engelsk agent eller spion på olika platser i Frankrike och Tyskland. Så följde tre års vildt lefverne i London, — därpå fängelsestraff »för oredlighet» — och till sist, 1825, deportation på lifstid till Van Diemens land.

Men det var en seg tåga i den förra kaparekaptanen; han lefde i sin förvisning hela tjugo år och förmådde till och med att skaffa sig ett slags position därnere. Han gifte sig, deltog i en äfventyrlig expedition för undersökning af öns inre — och fortsatte sitt skriftställarskap, som han särskildt utvecklat under sina långa fängelsesejourer. Reseskildringar, teologiska (!) och statistiska afhandlingar, autobiografiska uppsatser, artiklar i tidningar — se där en liten profkarta på hans författarskap. Detta hade för öfrigt börjat så tidigt som redan 1807, då han hemma i Danmark utgifvit en »Efterretning om Englands og Nordamerikas Fart og Handel paa Sydhavet».

I Hobartstown slöt den deporterade »Jorgenson» (såsom han skref sig i England), Islands f. d. regent, ändtligen sitt stormiga lif vid 65 års ålder, 1845. En ovanlig och rikt begåfvad personlighet måste han emellertid ha varit, att döma af bland annat de icke få framstående män i England, som trots hans förvillelser visade honom vänskap och välvilja.

EN CELEBER SVENSK MARINMÅLARE.

Foto, Johanson, Göteborg.

Kliché: Bengt Sjöfverparre.

ARVID JOHANSON,
franska marinministeriets målare.

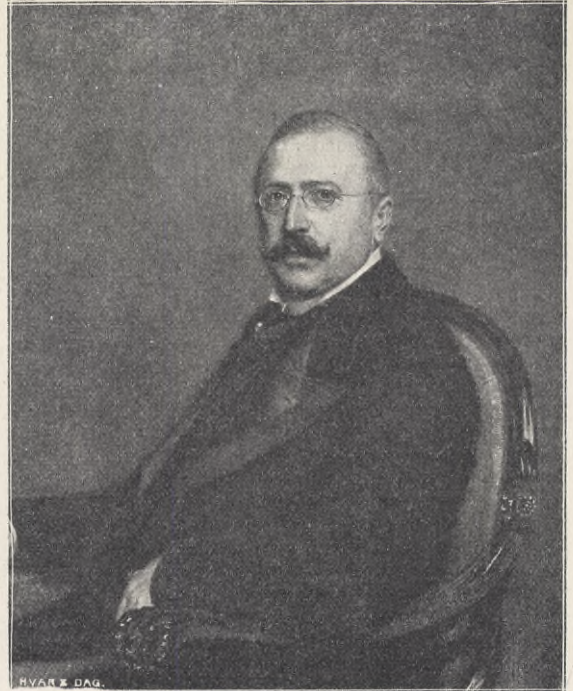
I HVAR 8 DAG n:r 48 III årg. återgäfvos vi med ett amatörporträtt jämte en kort biografi bilden af den artist, hvilken vi idag visa i ett nytaget porträtt jämte en charmant fotografi efter en af de dukar Arvid Johanson f. n. exponerar å Valand i Göteborg. Som vi redan nämnt, är herr Johanson Franska marinministeriets officielle målare, en titel, som i sig icke endast innebär en utmärkelse utan äfven angifver att den unge konstnären i Frankrike skattas som en ypperlig marinmålare. Och när man ser de nu utställda dukarne, är man helt villig att dela fransmännens åsikt — det är vatten man ser, det verkar hafvets friska lif och rörelse. Hvad man ju icke kan i tryck återgifva är dock just en charme i herr Johansons malarkonst, det smekande, eleganta och harmoniska i färgerna. Det vore skada om icke en duk af denna pänsel stannade i svenskt museum, där den säkerligen skulle blifva en favorit.

Efter porträtt

Konungen af Portugal är f. n. på besök i England. Denna resa kan gifvetvis icke i storpolitisk betydelse jämföras med kajsar Wilhelms nu avslutade besök hos konung Edward. Det är emellertid troligt att de portugisiska besittningarna i Afrika och ordnandet af förhållandena där i samförstånd med England är närmaste anledningen till visiten.

HVARZ DAG.

Efter fotografi.

Underrättelsen om »Kanonkungen» Krupps plötsliga död den 22 nov. vid 48 års ålder har mottagits med bestörtning öfver hela den civiliserade världen. Och de oms ändigheter och förhållanden, som sättas i samband med dödsfallet, göra detta än mera sorgligt. Vi inskränka oss emellertid för tillfället till att lämna ett nytt och förträffligt porträtt af den aflidne men torde få anledning återkomma.

HVARZ DAG.
Foto. Jonason, Göteborg.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre, Sklm—Gbg.

»FÖRLIG VIND», fransk fiskarbåt, efter en oljemålning af Arvid Johanson. (Se föreg. sida).

FRÅN OFOTENBANANS ÖPPNANDE.

Foto. Borg Mesch, Kiruna.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöforsparre Stålm—Öbg.

VID RIKSGRÄNSEN: Generaldirektör Nordström fäster skarvfjärnen vid sista skenparet.

Den 15 november sammankopplades de svenska och norska linierna vid Rik-gränsen. Medlemmar ur svenska och norska järnvägsstyrelserna voro närvarande med generaldirektör Nordström å Sveriges vägnar och öfverdirektör Fleischer å

Norges. Sista skenparet fästades med blankpolerade skarvvar, skruvvar och muttrar. Den betydelsefulla akten öfvervars af ett 400-tal personer och vid de fästligheter som därefter följde talade båda landens repräsentanter för »brödrafolkens väl».

Foto. Borg Mesch, Kiruna.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöforsparre Stålm—Öbg.

VID RIKSGRÄNSEN: Svenska och norska bantågen mötas.

RUDOLF MAURITZ KLINCKOWSTRÖM. †

Efter senaste fotografi taget spec. för HVAR 8 DAG af C. K. Thorncliff, Stockholm.

»Riksdagen är mitt lif» yttrade den gamle veteranen i Första kammaren för några år sedan. »När jag inte mera orkar vara i riksdagen, är det slut med mig».

Det blef år 1899, som friherre Klinckowström, dertill nödd och tvungen af sitt hälsotillstånd, afsade sig det mandat i Första kammaren, som han innehafte allt sedan 1877, såsom Elfsborgs läns representant. Den dittills outtröttlige politikern var vid sitt tillbakaträdande 83 år gammal, men ända till sitt sista riksdagsår bibehöll han sin själskraft i nästan oförminskadt spänstigt skick.

Det är framför allt i egenskap af riksdagsledamot, som friherre Klinckowström kommer att hågkommas. Han var visserligen i yngre dagar en intresserad militär, som utgivit åtskilliga skrifter i krigsvetenskap och dylikt. Född i Stockholm den 8 aug. 1816 — föräldrarna voro öfverstelöjtnanten friherre Axel Leonard K., dotterson af Axel Fersen d. ä., och Kristina Charlotta Österberg — blef Klinckowström 1837 underlöjtnant vid ingenjörkåren samt avancerade sedermera 1864 till öfverste i armén och generalstaben. 1852—59 var han stabschef i andra militärdistriktet och 1859—65 militärattaché i Wien. Under vidsträckt resor i utlandet hade han äfven grundligt studerat militärväsendet.

Efter hemkomsten från Wien ägnade sig den intresserade och mycket kunnige mannen bl. a. åt skötseln af det vackra Stafund på Ekerön, hvilket gods erhöi en stor uppblomstring, och där han också sammanbragte stora kollektioner af gamla porträtt, dyrbara böcker, mynt o. s. v. Under åren 1867—72 utgaf han sin farmors fars, greve Axel von Fersen's historiska skrifter, som 1878 följdes af »Le comte de Fersen et la cour de France», m. fl.

Allt detta var ju ett betydande dagsverke, men det är likafullt ingenting mot friherre Klinckowströms riksdagsmannaverksamhet. Redan 1844 började han deltaga i ridderskapets och adelns förhandlingar och väckte under ständsrepresentationens dagar uppmärksamhet för sina skarpa inlägg i debatterna. Men redan på den tiden kunde intet af partierna räkna honom för sin man. Var friherre

Klinckowström liberal i ett afseende — han räknades till riddarhusets vänstra center — så var han konservativ i ett annat, och vid den sista ständsriksdagen motarbetade han representationsreformen.

Så, år 1878, uppenbarade sig den oförtrutne friherren åter i nationalförsamlingen. Han hade förut i ett par skrifter ådagalagt sina protektionistiska tendenser och sin anslutning till grundskatternas afskrifvande, så att det var tydligt, hvilket parti han skulle tillhöra i dessa kardinalfrågor. Protektionist var friherre Klinckowström till lif och själ. Frihandel var för honom mer än ett fördärf, det var en synd, något oerhördt, ofattbart!

Men denne man, som, så snart det gälde tullsatter, var mera konservativ än de flesta, visade sig å andra håll ha ett öppet sinne för tidens strömnin-gar. Han ifrade i hög grad för nedprutningar i budgeten, han var obarmhärtig mot all byråkrati, han tålde intet intrång på den konstitutionella friheten, och han var icke obenägen för den politiska rösträttens utsträckande!

Man kunde tro, att en person sådan som friherre Klinckowström skulle ha stort gehör i riksdagen. Men så var icke fallet, och det kom sig af,

att den energiske mannen aldrig lärt sig begränsningens konst. Han var vanligen den förste talaren vid remissdebatten och han var icke sällan den siste talaren vid kammarens sista diskussionsplenium. Han talade oafbrutet hela riksdagssessionen igenom, och vid riksdagens början motionerade han ifrigt och långt som ingen annan. Friherre Klinckowström har genom det oräkneliga antalet af sina motioner och sina timplånga anföranden, som för- evigats i riksdagstrycket, kostat staten mycket pänningar. Och hans kolleger i kammaren blefvo, oakadt hans af siffror späckade utredningar voro intressanta nog och hans tal icke sällan voro ganska pikanta, snart nog trötta på honom, så att sorlet i kammaren, under det att gubben Klinckowström hade ordet, blef betänkligt starkt.

Den gamle hedersmannen afled den 20 nov., sörjd närmast af maka, född de Labensky, och sonen Axel, docent vid Stockholms högskola.

R. M. KLINCKOWSTRÖM.

DET STORMIGA PARLAMENTET.

Tyskarne hafva gifvit det österrikiska parlamentet namnet »skäll»-parlamentet. Uttrycket har sitt berättigande, ty det finnes för närvarande ingen folkrepresentation i världen, i hvilken skällsorden intaga en så betydande plats och framkastas så oförblommeradt som i den öster-

motståndare för att expediera en örfil. Några bland de mera »moderate» nöja sig med att spela galningar, tjuta och sparka omkring sig. Midt i tumultet står borgmästaren i Wien, den beryktade dr Lueger, bred och ståtlig, upprätt. Han tänker efter. Nyss har socialdemokraten Schumeier

JOSEF STROBACH
Kristlig-social

Dr LUEGER
Borgmästare i Wien

Dr ALBERT GESSMANN
Kristlig-social

GEORG SCHOENERER
Tysk-national

H. K. WOLF
Tysk-national

KARL IRO
Tysk-radikal

rikiska. Denna har sedan länge i det hänseendet öfverflyglat den franska deputeradekamraren, i hvilken man dock äfven i de häftigaste strider håller på ett anständigt ordurval, och det är ju alltför väl bekant, att knytnäfslagsmål och liknande förlustelser icke mera höra till sällsyntheterna i den österrikiska riksrådsamlingen. Senast för några dagar sedan, då socialdemokraterna interpellerade regeringen om ett polisvåld, som utöfvats i en socialdemokratisk valförsamling, kom det till dylika scener. Se här hvad ett sammanfattningsreferat har att meddela därom. Det säger:

Man bemödar sig om att få fast i någon hatad

WENZEL KLOFAC
Ung-tjeh

FRANZ SCHUHMEIER
Socialdemokrat

med sin väldiga stämma utslungat ordet »Inbrottstjufvar» mot Luegers partigrupp. »Inbrottstjufvar» återljuder det trots oväsendet. Hvad skall man svara härpå? Plötsligen får den ståtliga Lueger fast i ett passande ord. »Mördare» skriker han och skakar sina knutna händer mot socialdemokraterna. »Mördare» ropar han tjugtals gånger, tills Schumeier kommer in på honom och öfverröstar honom med sin väldiga röst. »Valsvindlare» skriker han. »Skojare. Politiska röfvareband.» »Mördare skola tiga.» Denna trefliga underhållning afbrytes så af Luegers vän Strobach, som rusar fram som en retad tjur. Med korta, kraftiga ord söker man karaktärisera hvarann.

Schumeier råder Lueger gå och hänga sig för att slippa den offentliga afrättningen. Lueger skriker att mördare skola tiga. Tyskarne Schönerer och Iro underrätta »kollegerna» tjechernä Klofac och hans kamrater att dessa icke endast äro politiska svindlare utan äfven äro nära besläktade med ätskilliga nyttiga husdjur.

Och så vidare. Vid sådana tillfällen hjälper det icke hvad presidenten gör. Han lämnar vanligtvis stridsplatsen och återkommer först då de rasande riksdagsmännen skrikit sig hesa eller slagit sig trötta. Då kan han åter öppna förhandlingarna i det »högä huse», som det på det parlamentariska språket heter.

Tydligtvis taga sig sådana beklagliga förirringar i det parlamentariska lifvet i Österrike värre ut på afstånd än där de förekomma, hvarest man så småningom öfver alla öfvergångar vant sig vid dem och därför betrakta dem med andra ögon. Men de äro icke mindre beklagliga därför, och de gifva en sorglig bild af söndringen i detta politiskt sönderrifna land. Och i stället för ett småningom skeende af tagande af de politiska motsatserna, som man väntat sig från språkconcessionerna åt slaverna, hafva nya politiska motsatser, de socialpolitiska, trädt i förgrunden och skärpt kampen i parlamentet.

Samtidigt med att alla de många nationaliteterna, tyskar, italienare, slaver etc., ligga i håret på hvarandra i språk- och andra nationalitetsfrågor, uppträda större grupper såsom de mest hätska motståndarna i socialpolitiska frågor, nämligen de kristlig-sociala (reaktionärer och rasande antisemiter) under Wienborgmästaren Lueger samt socialdemokraterna, hvilka sakta synas vinna fot äfven i Österrike, ehuru Luegerpartiet i år eröfrat så godt som hela hufvudstaden. I

nationalitetsfrågorna stå tjechernä i den mest förbittrade stridsställning till det tysk-radikala partiet, som skrivit Stor-Tyskland på sin fana, med all makt arbeta på anslutningen till Tyskland och därvid står i komplot med den från tyska evangeliske och lutheraner med pänningar understödda »os-von Rom» (befrielse från Rom) agitationen i Österrike. Då därtill kommer att de österrikiske statsmännen sakna den nödiga ledarkraften eller icke kunna erhålla den nödiga makten, att den österrikiska aristokratien lever mest för nöjen, insöfd i gamla traditioner, utan intresse för politiken, och att intelligensaristokratien af andra skäl drager sig för att kasta sig in i det politiska lifvet, är det begripligt att det österrikiska parlamentet företer den bild det gör.

Men det är säkert orätt att af dessa förhållanden — såsom många göra — misströsta om Österrikes framtid. Gentemot alla pessimistiska spådomar om ett sönderfallande, t. ex. efter den gamle sammanhållande, sammanjämkande, af alla omtyckte kajsarens död, står det faktum, att man alltför väl inser de många fördelarne den nuvarande statsordningen medför för att icke hvar på sitt håll akta sig för att komma under en stor, stark makts väld. För öfrigt äro tyskarne i Österrike, de värste statsöndringssträfvorne, så litet älskade i Tyskland, att det för närvarande och långt framåt till och med synes omöjligt — oafsedt om alla andra hinder aflägsnats — att åstadkomma en ändring af den tyska riksförfattningen för deras upptagande i tyska statsförbundet. Detta icke minst af rädsla för en förskjutning af den religiösa maktställningen mellan Tysklands nord- och sydstat. Och ensamma, såsom själfständiga, kunna Österrikes nationaliteter icke bestå.

"DEN RÖDA KÅPAN".

Bland de yngre franska dramaturgerna har Brioux redan i ätskilliga år intagit en framstående och sär egen plats. De nutida sceniska författarne i Frankrike åstadkomma icke sällan i hög grad kvicka och underhållande verk. De använda satirens gissel, men mera för sitt eget och publikens nöje, än för att verkligen träffa hårdt och tillrättavisande. De bry sig icke om annat än att rycka på axlarna, medan det smäller. Några »världsförbättrare» vilja de icke vara. — Se upp! — ropa de. — Låt icke dupera er! Skratta åt narrspelet, men förlyft er icke på det!...

Brioux är en annan man. Han är på långt när icke så kvick som en Lavedan, icke ens som Capus — de små satiriska krönikor, som Brioux på sin tid skref i Le Figaro, voro ofta tunga nog, och han fick i denna kortfattade form icke fram, hvad han ville — men han har långt större djup, och han är, rent ut sagt, moralisk. Brioux gör verkligen anspråk på att vara en »världsförbättrare». Han är en predikare, som ropar högt och tydligt, som aldrig låter åhöraren sväfa i ovisshet om författarens mening. Han är på sätt och vis en modern Augier, och han har, liksom denne, en stor talang, ja så mycket talang, att han aldrig oakadt sitt moraliserande blir tråkig — hvilket för en dramatisk författare är det farligaste af allt, ty scenens konst är så beskaffad, att en tråkig teaterpjäs är, snart sagt, det olidligaste af allt...

— Brioux' författareskap — säger Jules Lemaitre på tal om en af hans pjäser, »L'Engrenage», som gafs redan 1894 — vittnar om en djupt hederlig person. Man påträffar öfverallt i hans pjäser ett starkt samvete, en ädel och omotståndlig öppenhet och — hvad som håller på att bli sällsynt hos oss — en lugn och säker urskillning mellan ondt och godt. Han har lyckan att vara hvarken

»boulevardier» eller »dilettant». Han har väl reda på landsorten, och hans personer äro nästan alltid landsortsbor. Han målar deras seder med en lugn och ytterlig noggrannhet. Han har något i sig af den gode Sedaine's oskuldsfulla enkelhet. Brioux' komedier äro helt enkelt »moraliteter». Historien om »Blanchette» visar oss, att undervisningens spridande medför sina olägenheter — att en bondflicka, som har sitt lärarinnebetyg, men ingen anställning, har ytterst lätt att spåra ur. Historien om »Monsieur de Réboval» lär oss, att man icke skall ha två familjer — och att farisécismen, vördnaden för konvensansen icke är det samma som dygden. Och historien om Rémoussin i »L'Engrenage» låter oss inse, att politiken förstör många samveten. — Men dessa »moraliteter» äro, märkvärdigt nog, alls icke kalla; de äro levande. Levande genom värmen i den moraliska känsla, hvar af de äro fyllda; levande genom den omedelbara, käck realismen i utförandet och genom den sannaste iakttagelse af medelklassen; alls inga onödiga egendomligheter i psykologien eller uttrycket; i ögonen fallande riktiga, icke sällan något grofva drag, mycken scenisk verkan; beständig rörelse; mycken naturlighet. Och midt i allt detta märker man — jag säger det ännu en gång — det hälsosamma behaget, som utstrålar från en uppriktig och ädel själ...

*

Brioux har nu presenterats äfven å en svensk scen. Det skedde helt nyligen å Svenska teatern i Stockholm, då »Den röda kåpan» — »La robe rouge» — en pjäs, som på de senare två åren gifvits på många scener i världen, uppfördes inför en gripen och beundrande publik.

I »Den röda kåpan» visar Brioux, huru bristfällig rättskipningen måste vara, därför att domaren, män-

niskorna äro så bristfälliga och i främsta rummet tänka på egen välfärd. Domaren Mouzon, ung och äregirig, som vill upp i världen, vill ha »den röda kåpan» — bli »conseiller» — tror sig, då ett mord begåtts i trakten, ha upptäckt den brottslige i en ung baskisk bonde, Etchepare, hvilken har åtskilligt, som talar till hans nackdel. I en utmärkt scen i andra akten — den som vår fotografi återgiver — söker Mouzon (hr Eliasson) få Etchepare (hr Barcklind) att bekänna. Omöjligt! Bondens hustru, Yanetta (fru Sandell), tillkallas då. Domaren har upptäckt, att Yanetta i sin ungdom rymt med en tjuf, sin älskare. Förtviflad bönfaller den arma hustrun, som med tio års kärlek till sin make försonat det för-

DOMSTOLSSCENEN I »DEN RÖDA KÅPAN»: Domaren (hr Eliasson), Yanetta (fru Sandell), Etchepare (hr Barcklind).

flutna, för hvilket ödet har större skuld än hon, att domaren icke skall yppa något för hennes man. Mouzon lofvar detta, om Etchepare bekänner. Men han vidhåller sin oskuld. Slutligen blir Yanetta själf häktad som medbrottsling.

De anklagade bli dock frikända. Men de äro förlorade i allmänna opinionen. Hela familjen är utskämd och skymfad. Till råga på allt har Etchepare erhållit vetskap om Yanettas gamla förhållande, däri genom att polisrapporten upplästes för honom. Bonden förskjuter sin stackars maka, som utom sig med en knif stöter ned Mouzon, så att denne icke länge får njuta af »den röda kåpan».

Ett sorgespel, väckande, talande till samvetena. En gripande och medryckande pjäs, skrifven med god fransk konst. Utförandet å Svenska teatern har erhållit allmänt erkännande, och det är att hoppas, att allmänheten länge skall lyssna till Brioux' allvarligt menade och väl formulerade sanningsord.

O. R.

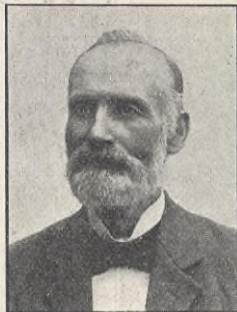
»DEN RÖDA KÅPAN»: Yanetta (fru Sandell) och Etchepare (hr Barcklind).
Efter fotografier af HVAR & DAGS fotograf.

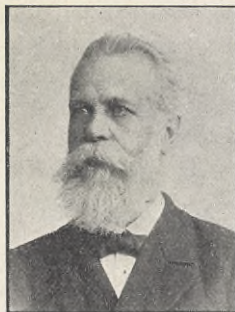
JOH. VICTOR POUSETTE,

sågverksinspektör, Söderhamn, en af de få kvartervandsvenske frivillige från danska kriget 48-49, fyllde den 29 nov. 80 år.

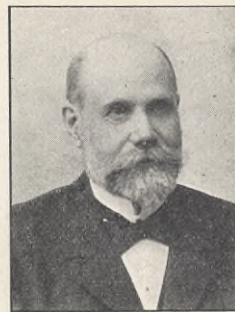
P. E. SCHELIN,

rådman i Nora sedan 1888 och folkskollärare där åren 1851-77, fyllde den 14 nov. 75 år.

K. AUG. HÜBINETTE,

öfverlärare vid Maria Magdalena folkskola i Stockholm, kan under denna termin fira 40 års jub. som lärare.

G. F. A. GREFBERG,

rådman sedan 1870, Söderköping, kommunalman, fyllde den 13 nov. 60 år.

KARL WARBURG,

professor, Nobelinstitutets bibliotekarie, fyllde den 23 nov. 50 år. Se II ärg. nr 12.

EMIL SJÖBERG.

50 år fyllde den 16 november justitiekanslern *Emil Sjöberg*. S. blef student i Uppsala 1870 och allade hofrätts-examen 1875. Han blef sedermera e. o. notarie i Svea hofrätt och hos Stockholms rådsturätt, erhöill första domareförordnande 1878 och utnämndes s. å. till vice häradshöfding. 1884 befordrades S. till fiskal i Göta hofrätt, där han 1886 blef assessor. Två år senare blef han t. f. revisionssekreterare och 1892 revisionssekreterare samt 1898 expeditionschef i landtförsvarsdepartementet för att härom året bli hr Elliots efterträdare som justitiekansler.

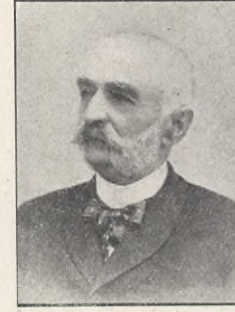
O. W. THULIN,

kyrkoherde i Wällinge pastorat, fil. d. r., fyllde den 18 nov. 75 år.

CARL G. A. KLINGSPOR,

frh., den bekante förstakammarledamoten, tyilde d. 18 nov. 55 år.

E. C. af GEIJERSTAM,

kammarherre, fyllde nyligen 75 år. Tidigare oficer, numera godsägare.

W. R. P. WERN,

häradshöfding i Kinds, Redvägs härad, fyllde den 12 nov. 55 år.

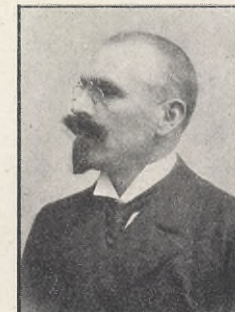
AXEL KARLSON,

grosshandlare i Linköping, fyllde den 13 nov. 50 år samt firade samtidigt 25-års-jub. som köpman.

JOH. SJÖQVIST,

en af Stockholms mest betydande byggmästare, fyllde den 17 nov. 50 år.

A. ÅBRON,

Helsingborg, fyllde den 26 nov 50 år. Dugande affärs- och kommunalman är A. d. r. jämte synnerligen konstintresserad.

PORTRÄTTGALLERI

KNUT SJÖBLOM,

trafikchef vid Lund-Trelleborgs och Lund-Kjeflinge järnvägar sedan 1888, fyllde den 19 nov. 55 år.

CARL MARTIN BERG,

fabrikör i Hernösand, fyllde den 11 nov. 55 år.

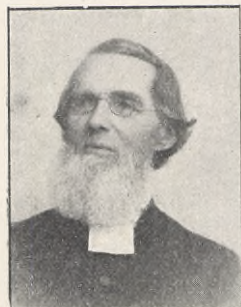
OSCAR SUNDELIUS,

den uppburne stadsläkaren i Örebro, fyllde den 9 sept. 50 år.

CARL RHODIN,

brukspatron på Elgå, fyller 50 år den 17 dec.

† H. F. A. LÖNEGREN,

regementspastor vid Första Göta Artilleriregemente, afled den 18 nov. 80 år gammal.

† G. CH. KRAHNER,

sjökapt. afled i Jönköping den 17 nov. Född 1848.

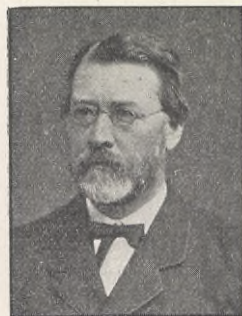
† K. O. LUNDQVIST,

kyrkoherde i Trollhättan, afled den 13 nov. Född 1850.

† C. J. ALMQUIST,

bevakningsbefälhavare, stadsfullmäktig m. m. i Norrtelje, afled den 13 nov. Född 1838.

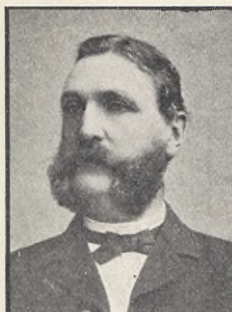
† JOHAN HAMBREUS,

landssekreterare, Visby, afled därstädes den 11 nov. Född 1829. Mycket anlitad kommunalman.

† F. R. RYDBERG,

f. d. rådman och handlande i Sigtuna, afled den 6 nov. Född 1826.

† ISAK BERG,

fabrikör och handlande, f. d. stadsfullmäktig i Karlskrona, afled den 6 nov., 68 år gammal.

† ALBERT BECKMANN,

ingenjör, en af landets äldste järnvägsby gare, afled den 22 okt., 64 år gammal.

† J. A. LUNDQUIST,

f. d. öfvermaskinist, föreståndare för Göteborgs maskinistförening, afled den 12 nov. Född 1844.

† CARL AUG. CARLSON,

disponent, afled den 11 nov. i Sundsvall. Född 1853. Innehade en hel del kommunala förtroendeuppdrag.

† ERNST A. DAHLGREN,

kontorschef hos firman J. A. Kjellberg & Söner i Göteborg, afled den 15 nov., 56 år gammal.

† GUSTAF AUG. TERSMEDEN,

kapt. vid Västmanlands regemente, afled den 12 nov. i Linköping i en ålder af 53 år.

HVAR 8 DAGS NOVELLBLAD XXIX.

EN ÄKTA PÄRLA. Utkast af GÖSTA GEIJER efter en tafla af John Tirén.

Den lilla skogssjön ligger stilla, blank och skimrande i terrakotta och lilas, som hän vid den vasskrönta stranden öfvergå till allt mörkare och mörkare nyanser, mot hvilka neckrosorna lysa bländande hvita.

Då och då rasslar det sakta i den bugande säfven, när kvällvinden stilla och sval smyger fram och för ett ögonblick skingrar den tunna, genomskinliga, ljusblå dimman, genom hvilken granarne och furorna här och där å stranden bryta fram som under ett drömfint flor. Men upp emot backkrönet står barrskogen, skarpt afteknad mot den klart glödande kvällbranden.

Vattenblänket återspeglar allt i en förtrollande sagoskimrande värld med doft af kåda, liljekonvalje och granris, och klang af trastdrill och aningsfull folkvisa.

Ett liffullt uttryck åt denna tafla, med sin förhärskande stämning af stilla, idyllisk frid och ro, ger en eka, som sakta glider fram öfver vattnets blanka spegel. Vid årorna sitter gamla mor Anrika och rör dem i varsam takt, under det gamle Jon, mannen, lika varsamt lyfter upp näten, i hvilka vattenbubblorna emellan maskorna glimma som guld i kvällsolens glöd. Gummans röda hufvudduk och hans hvita skjortärmar sticka in bjärta toner i sceneriets skiftande färgspel.

»Lysar gör det nog öfver allt, men det är ej guld allt som glimmar, det ska' Gud veta», säger han bittert, i det han utan minsta fångst tager in sina garn.

»Ja, öfverallt», upprepar hon med af undertryckt oro och sorg skälfvande stämma, »öfverallt utom i ett sinne, där bitterheten och tviflet slagit rot och tagit öfverhand. Det guld, som bestämmer ens verkliga lycka här i lifvet, det förgyller nog allt, om en blott kan se det med de rätta ögonen, Jon. Tänk på honom, som såg mera till ankans skärf än den rikes ägodelar, tänk som Han, Jon, och du skall få se, att du hvarken misströstar eller förlorar modet.»

»Tomma ord! Bubblor! Tomma, som dem i näten här i ekan, tomma som stugan där hemma på bröd och soffel.»

»Tro och hoppas!»

»Här jag inte gjort det, kanske?

»Men hvad har det hjälpt? Hvad har det hjälpt, när barnen där hemma skriket och pockat på mat, och man ingen haft att ge dem! Slit och släp från mor'n till kväll, slit och släp natt och dag, och ändå ingen möjlighet att fri sig från nöden. Bara svälta, bara svälta, hvad är det för en mening i ett så'nt lif?»

»En tom mage är inte det värsta. Ett tomt hjärta är värre, Jon! Kommer dag, kommer råd.»

»Ja, men medan gräset gror, dör kon. Vår är på god väg, halfdöd af svält som hon är, hon som vi. Nåja, den, det enda och sista vi äger, den behöfva vi nog inte länge ha bekymmer för. Henne ta'r nog snart storbo'n hand om. Han har länge hotat mig med det, har länge pinat mig värre än ett osjäligt djur, den snikna djäfvul'n.

»Men honom som aldrig gjort annat än det som

ondt är, som bara ockrat och sugit musten ur andra, honom har allting gått väl i händer, men mig stackare, som under mina välmaktsdagar hjälpte andra, så att jag stjalpte mig själf, hvad lön har jag väl haft för det? Ett h—e af ständiga bekymmer, och ständigt elände. Nej, det är lögn, en förbannad lögn, det finns ingen barmhärtig Gud!»

»Jon, Jon! Gud tröste och hjälpe oss för ditt hårda sinne!»

De hade kommit i land, där förtöjt farkosten och vandra därefter tysta och med stappande steg den slingrande skogsstigen till det bofälliga tjället där ovan i backslutningen. De ha nått till grinden, som leder in till stugans lilla inhägnad, men där blifva de stående, bestörta och mållösa, blickande med stora, vidöppna ögon mot vägen, som går från deras koja fram till storbondens gård. Mot den närmar sig fjärdingsmannen med deras enda skatt, deras kära Gullros, hon, som gifvit dem och barnen den ovärderliga mjölken till det knappa och farliga brödet. Stackars den, som fattig är, när den skoningslösa nödvändigheten kräfver sin oundvikliga gård!

Det ligger ett af lifvets vedervärdigheter förhärdat sinnes hela hän och trots i hans ord till henne:

»Tror du nu på en barmhärtig Försyn?»

Hon, den starkaste af dem båda, som i en sann religiös tillit i nödens stund alltid haft ett tröstande och hoppfullt ord tillhands, har nu intet.

Hon känner sig utblottad på allt, och inkommen erfar nu äfven hon huru modlösheten och förtviflan griper sin kalla och isande klo i hennes själ och hjärta. Väl att barnen äro ute i skogen och ej kunna se hennes hjälplöshet, där hon, förkrossad, ligger framstupa öfver bordet med hufvudet tungt lutadt mot båda armarne. Hur länge hon legat så, vet hon ej, förnimmer blott till sist att hon kommer till medvetande af, att mannen står vid hennes sida.

Hans förut af hårdhet och trots förstelnade drag äro nu förbytta i det mest soliga och ljusa leende.

»Se mor, hvad jag fann, då jag hänkade upp näten!»

I handen håller han en mussla, och då han öppnar den glittrar däri ett föremål med en hjärt och strålade glans. Det är en äkta pärla af ovanlig storlek, en af de sällsyntaste och för deras förhållanden en hel förmögenhet.

Hon är åter kvinna, stark och modig. Nu är det hennes tur att spörja:

»Tror du nu på en barmhärtig Försyn?»

»Mor, den är äkta!»

Han är som ett stort barn, behärskad af öfverväldigande lycka. De valkiga händerna har han knäppt tillsammans, blicken är riktad mot höjden och från ett af innerlig tacksamhet öfverfullt och af ångerfull undergifvenhet uppmjukadt hjärta kommer en tår och tillrar utför de skrumpta kinderna. Kärleksfullt stryker hon den bort.

»Jon, den pärlan är äkta, du, mer än alla jordens kostligaste pärlor. Gud vare tack och lof!»